

א.ס. אף. די. אי. בע"מ - תדיראן שיווק ושירותים בע"מ

החלטה בעניין פטור מאישור הסדר כובל

מבוא

1. א.ס. אף. די. אי. בע"מ, חברה מקבוצת קרדן השקעות בע"מ (להלן - "א.ס. אף. די. אי."), הינה, החל מיום 1.12.94, יבואנית בלעדית בישראל של מכשירי אלקטרוניקה בידורית הנושאים את שמות המותג : "סאניו" ו- "פישר" (להלן - "המוצרים"). א.ס. אף. די. אי., החסרה לטענתה את המערך הדרוש להענקת שירותי תיקון ואחזקה למוצרים, התקשרה בהסכם עם חברת תדיראן שיווק ושירותים בע"מ (להלן - "תשוי"ש"), שהיא בעלת רשת ארצית של תחנות למתן שרות, כדי שזו האחרונה תספק את שירותי התיקון והאחזקה למוצרים. בהסכם נקבע כי תשוי"ש תשמש ספק בלעדי של שירותי מעבדה לתיקון ותחזוקה של מכשירי אלקטרוניקה בידורית שא.ס. אף. די. אי. מיבאת ומוכרת לציבור הצרכנים בארץ (להלן - "ההסדר").

2. בחודש יולי השנה הגישה א.ס. אף. די. אי. בקשה למתן פטור מאישור הסדר כובל (להלן - "בקשת הפטור"), על פי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988 (להלן - "חוק ההגבלים"). בעקבות בקשת הפטור, נדרשו הצדדים להציג נתונים נוספים על אלה שפורטו בגוף בקשת הפטור ואלה נתקבלו על ידינו בחודש ספטמבר. לנוכח הנתונים, כפי שהוצגו בפני על ידי הצדדים, מצאתי כי ההסדר, המהווה "הסדר כובל" כהגדרתו בסעיף 2 לחוק ההגבלים, מגביל באופן לא משמעותי את התחרות בתחומי העיסוק הרלבנטיים ולכן ראוי לפטור את הצדדים מהחובה לקבל את אישור בית הדין להסדר. להלן נימוקיי.

ההסדר

3. ההסדר בין א.ס. אף. די. אי. לבין תשוי"ש נחתם ביום 17.1.95. תשוי"ש התחייבה בהסדר לשמש נותן השרות ה"מוסמך והבלעדי" למוצרים. תקופת ההסדר נקבעה ל - 4 שנים החל מיום 1.1.95, ובכפוף לקבלת אישור הממונה על הגבלים עסקיים. מכשירי האלקטרוניקה אליהם מתייחס ההסדר כוללים מקלטי טלוויזיה ומכשירי הקלטה והקרנה של קלטות וידאו.

התחום הרלבנטי

4. התחום הרלבנטי לעניין ההסדר הנדון הוא מגזר הפעילות של מתן שירותי מעבדה לתיקון ותחזוקה של מכשירי אלקטרוניקה בידורית. בנוסף, יש לבחון את ההשפעות האפשריות של ההסדר על תחומי היבוא והשיווק של מוצרי אלקטרוניקה בידורית. תחום מתן השרות למוצרי אלקטרוניקה בידורית משיק לתחומי היבוא והשיווק של מוצרים אלה, ובו פועלים שני הגופים המתקשרים בהסדר.

5. מוצרי אלקטרוניקה בידורית הנם מוצרים המשמשים בעיקר את משקי הבית וכן את מערכות החינוך והמגזר העסקי. מוצרים אלה כוללים, בעיקר, מכשירי טלוויזיה, רדיו, וידאו ומערכות קוליות, הנושאים את שמות המותג : "סוני", "שרפ", "JVC", "גרונדיג", "פילוט", "איווה", "סנסואי", "סאבא", "פיליפס", "בלאפונקט", "דנון", "סאניו", "פנסוניק", "היטאצ'י", "אקאי", ואחרים. כמעט כל מוצרי האלקטרוניקה הבידורית המשווקים בישראל מקורם ביבוא, מספר רב של יבואנים פועלים בשוק.

6. מוצרי האלקטרוניקה הבידורית נתמכים על ידי מעבדות שרות הדואגות לתחזוקה ותיקון של המכשירים. חלק ממעבדות השרות בשוק הן בבעלות יבואנים שונים ומרביתן מעבדות עצמאיות שאינן קשורות ליבואן או לספק זה או אחר.

חובת היבואן לספק אחריות וחלפים

7. כל העוסק ביבוא מקלטי טלוויזיה ומכשירי הקלטה והקרנה של קלטות וידאו, נדרש על פי צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (שירותי החזקה למקלטים), התשל"ב - 1972, לספק לצרכנים, בין בעצמו ובין באמצעות קבלן משנה, שירותי תיקון למוצרים בתקופת האחריות ושירותי ביטוח שירות וקריאות שרות מזדמנות בתשלום בתום תקופת האחריות. כן חייב היבואן להחזיק, בעצמו או באמצעות קבלן משנה, מלאי מספיק של חלפים למוצרים.

8. שירותי תיקונים למוצרי אלקטרוניקה בידורית בתקופת האחריות ושירותי ביטוח שירות בתום תקופת האחריות ניתנים במרבית המקרים על ידי היבואן עצמו. כן קיימות מעבדות עצמאיות המספקות שירותים אלה. ואולם, מרבית התיקונים מבוצעים לאחר תקופת האחריות ושלא במסגרת ביטוח שרות. עיקר שוק השרות נחלק, אפוא, בין מספר רב של ספקים - מיעוטם מעבדות בבעלות היבואן או מטעמו ומרביתן עצמאיות.

יבוא מקביל

9. עוד יצוין, כי כיום, בעקבות פסק הדין של בית המשפט העליון בעניין ח.ס.ה.¹ ובניגוד למדיניות קודמת של משרד המסחר והתעשייה, על פיה הותר יבוא רק על ידי יבואנים ששימשו "סוכנים בלעדיים", (דבר שהעיד על יכולתם לעמוד בחיובם לספק לצרכנים שירותי תיקון למוצרים בתקופת האחריות ולהחזיק מלאי חלפים), קיימת האפשרות ל"יבוא מקביל", היינו, יבוא של מותג על ידי מי שאינו סוכן בלעדי. לפיכך, בנוסף למגוון המותגים והמוצרים בתחום האלקטרוניקה הבידורית, קיים, לפחות להלכה, לחץ תחרותי על ה"סוכנים הבלעדיים", שאם יגבו מחירים המגלמים שעורי רווח גבוהים יחסית, יתפתח אפיק מתחרה של יבוא מקביל הנושא את מותגם. אציין, כי למעשה, מצטייר הרושם כי האפשרות ליבוא מקביל איננה נוגסת במשקלו המונופוליסטי של היבואן הבלעדי, למעט בשוליים.

התחרות בענפים הרלבנטיים

10. בתחומי האלקטרוניקה הבידורית קיימים מוצרים שונים ומותגים רבים. הצרכן, המבקש לרכוש מוצר בתחום האלקטרוניקה הבידורית נהנה מאפשרות בחירת המותג העדיף בעיניו, על פי שיקולי איכות, מחיר ומוניטין מתוך שורת מותגים ארוכה, המיובאים על ידי מספר רב של יבואנים ונמכרים לצרכן על ידי מספר רב של קמעונאים.

11. על פי הנתונים שהוצגו בפני על ידי הצדדים, קיימות בתחומי השרות ואחזקה למוצרי אלקטרוניקה בידורית מעבדות שרות רבות, מרביתן מסוגלות לספק שירותי אחזקה ותיקונים למרבית התקלות והבלאי של רוב המוצרים והמותגים, והן אף יכולות לרכוש מהיבואן חלפים מקוריים במידת הצורך.

12. לסיכום, בענפי האלקטרוניקה הבידורית והשרות למוצרי אלקטרוניקה בידורית פועלים ספקים רבים המשווקים מספר רב של מוצרים ומותגים (inter brand competition), וזאת, כאמור, בנוסף לתחרות אפשרית מצד יבוא מקביל של אותו מותג (intra brand competition).

¹ בג"צ 344/89 ח.ס.ה. - סחר בינלאומי בע"מ נ' שר התעשייה והמסחר ואח', פד"י מ"ד (1) 456.

הצדדים להסדר

13. אחד הצדדים השותפים להסדר נשוא החלטת הנדונה - קבוצת קרדן השקעות בע"מ ו/או מי מהגופים הקשורים בה אינם עוסקים, במישרין או בעקיפין, במוצרי אלקטרוניקה בידורית, למעט פעילותה של חברת אס.אף.די.אי.
14. תחומי פעילותה של תש"ש, השותפה השניה להסדר, בענפי האלקטרוניקה בידורית הנם:
א. יבוא מוצרי אלקטרוניקה בידורית הנושאים את שמות המותג: "נשיונל", "פנסוניק", "טכניקס", השייכים כולם לאותו יצרן - קבוצת מצושיטה מיפן.
ב. מתן שירות למוצרי אלקטרוניקה בידורית שפורטו בסעיף 13(א) לעיל, המיובאים על ידי תש"ש וכן מתן שירות למוצרי אלקטרוניקה בידורית הנושאים את שמות המותג: "סאבא", ו-"תדיסטאר", המיובאים על ידי חברות אחרות מקבוצת תדיראן מוצרי צריכה חשמליים.

ההסדר הנדון וההצדקה למתן הפטור

15. להערכת אס.אף.די.אי מהווים מוצרי האלקטרוניקה הבידורית הנושאים את שמות המותג "סאניו" ו-"פישר" רק חלק קטן משוק מוצרי האלקטרוניקה הבידורית, היינו כ- 6% בלבד, מהם מוצרי "סאניו" לבדם מהווים כ- 5% מהשוק.
16. בנוסף, להערכת תש"ש, המוצרים להם מספקת תש"ש את השרות, כפי שפורטו לעיל בסעיף 14, מהווים כ- 12% מכלל מוצרי האלקטרוניקה הבידורית המיובאים לארץ.
17. נמצא כי ההסדר הוא בין היבואן - אס.אף.די.אי. לבין יבואן של מותגים אחרים ונותן שירות - תש"ש, לצורך מתן שירות. אין זה הסדר אופקי בין שני נותני שירות, אלא הסדר אנכי בין נותן שירות ליבואן. מכשירי "סאניו" וגם "פישר" יובאו לארץ שנים רבות לפני כניסתו לתוקף של ההסדר הנדון ואף נתמכו על ידי מעבדות שרות ובהן מעבדת השרות של היבואן הקודם, אשר לטענת הצדדים ממשיכה לפעול בשוק. מדובר, אפוא, על העברת נתח שוק מספק שירותים אחד למשנהו ולא על הקטנת מספר המתחרים בשוק.
18. תקופת האחריות מוגבלת לשנה אחת ובמהלכה אמור הצרכן לקבל את השרות ללא תשלום. ניתן לראות את מכירת המכשיר החדש לצרכן כמכירת חבילה אחת שכוללים בה המכשיר עצמו ושרות במסגרת האחריות. אין נפקא מינה אם הצרכן יקבל את השרות הניתן לו במסגרת האחריות ממעבדה בבעלות היבואן או ממעבדת שרות עמה התקשר היבואן כמו בענייננו, ולכן לא נראית אפשרות ממשית לפגיעה בתחרות.
19. ההסדר, כאמור, אינו נוגע ליבוא מוצרי אלקטרוניקה בידורית ומכירתם. עם זאת, גם אם קיים חשש שההסכם בתחום מתן השרות יגלוש לשיתוף פעולה ביבוא ושיווק של מוצרי אלקטרוניקה בידורית, יש לזכור כי מספר המותגים המיובאים הוא רב ואף הולך ועולה (לדוגמא, יבוא של מוצרי אלקטרוניקה המיוצרים על ידי חברות קוריאניות). על רקע זה מתמעט החשש לפגיעה בתחרות בתחום מכירת מוצרי אלקטרוניקה בידורית.
20. ההסדר דן, כאמור, באספקת שירותי אחזקה ותיקון למוצרי היבואן. אין הוא מגביל את קהל הצרכנים בבואם לבחור את מוצר האלקטרוניקה הבידורית או את נותן השרות ממנו הם מעוניינים לרכוש שירותי אחזקה, או את ביטוח השרות, עם תום תקופת האחריות. כפי שצינתי לעיל, תחומי פעילות אלה מצטיירים כתחרותיים, באופן שהלקוחות יכולים לבחור מתוך מגוון מותגים רחב, ומתוך מגוון רחב של נותני שרות.
21. נוכח האמור לעיל, הגעתי לכלל החלטה ליתן לצדדים פטור מאישור הסדר כובל, מאחר שאין בו לדעתי לפגוע באופן משמעותי בתחרות בענף. הפטור יעמוד בתוקפו למשך תקופת החוזה.

22. החלטתי זו נתונה לערר בפני בית דין להגבלים עסקיים על ידי ארגון צרכנים, איגוד עסקי או כל הרואה עצמו נפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

23. כמו כן תבחן החלטה זו על ידי במקרה של שנוי נסיבות מהותי, או במידה ויוצג בפני מידע שלא הובא לידיעתי ואשר יש בו כדי לגרום לשנוי החלטתי לאשר את הבקשה הנדונה.

ניתן היום, 28 לספטמבר 1995, בירושלים.

ד"ר יורם טורבוביץ
הממונה על הגבלים עסקיים